

բազում մարդասիրութեամբ ընկալաւ զմեզ. զի լուեալ էր զվանաց մերոց. և էր ինքն այր ճգնազգեաց և քաղաքավար յոյժ: Եւ ի խնդրել մեր ցուցանել մեզ զկոյսն, ասէ. քառասուն օր է յորմէ հետէ անկեալ զնիւր ի մահիճս, և փոքր միւս ևս մեռանէր. և այժմ փոքր մի առողջացաւ. արդ՝ տեսից եթէ հնար է՝ ցուցից ձեզ այսօր: Եւ յետ պահս ինչ խօսելոյ ընդ մեզ՝ առեալ տարաւ զմեզ ի սենեակ մի, յորում պատրաստեալ էր սեղան, զի ժամ էր ճաշու. էր անդ և այլ ոմն եպիսկոպոս, ընդ որոց բազմեցաք ի սեղան: Իբրև ուտէաք, էառ եպիսկոպոսն այն խոստովանահայր կուսանացն բաժակ ի ձեռին, և էարբ վասն կենաց գերյարգութեանդ: Յետ սեղանոյն զնացեալ եպիսկոպոսին առ կոյսն՝ եկն և ասէ. թողութիւն արարէք, զի տկար է յոյժ կոյսն և ոչ կարէ երևիլ այսօր: Եկաք այսր ի դռնալ ձերում յաւուր շաբաթու. և յուսամ զի կարէք տեսանել: Եւ ելեալ մեր անտի հասաք ի վանս կրօնաւորացն հայոց ի մտանել արևուն բազում աշխատանօք ընդ ճանապարհն զառ ի վեր և առապար: Եւ ել ընդառաջ մեր մեծաւոր վանացն հանդերձ ամենայն կրօնաւորօքն. և ի տեսանել զմեզ՝ ասէ. մեծամեծս լուեալ եմ զձէնչ և բազմաց ամաց հետէ ցանկայի տեսանել զոմանս ի ձէնչ. և արդ՝ ելից Աստուած այսօր զփափագ իմ: Ընկալաւ զմեզ բազում սիրով և եցոյց մեզ բազում մեծարանս առաւել քան զոր ակն ունէաք. և էր ինքն այր ճգնազգեաց՝ պարզամիտ՝ և խոնարհ յոյժ. բազում անգամ տգէտ զանձն խոստովանէր առաջի մեր, և ողբայր յաղագս պակասութեանց կրօնի իւրեանց, մանաւանդ յաղագս տգիտութեան և յաղագս չբաւորութեան: Տրտնչէին ևս զհայր գրիգորէն իւրեանց որ ի Հռոմ, եթէ ծախեաց ի զուր դրամս բազումս, և պատճառ եղև ցրուելոյ մերոյ: Այլ և որպէս լուաք յայլոց, յոյժ ճնշէին զնոսա եպիսկոպոսունք իւրեանց, վասն զատանելոյ սոցա ի նոցանէ, զի յառաջադոյն էին ի միտսին. և թէպէտ այժմ կամին կրօնաւորօքն միանալ ընդ նոսա, բայց նոքա ոչ յանձն առնուն: Արդ՝ ննչեցաք անդ զայն զիչեր. և յառաւօտու մատուցեալ անդ պատարագ՝ կամէաք ելանել ի վանս կաթմուղիկոսին. բայց ոչ եթող մեծաւորն, այլ բռնադատեաց ի ճաշ: Եւ յետ ճաշուն ելեալ զնացաք, առեալ ընդ մեզ զքօլէճցի Հ. Պետրոսն: Եւ իբրև հասաք ի վանս անդ բազում աշխատութեամբ՝ որ շինեալ էր ի գազաթ բարձրագոյն լերին, և յանդիման եղաք առաջի կաթմուղիկոսին, զարմացաւ յոյժ ընդ անակնկալ զալուստ մեր: Եւ յետ պատմելոյ մերոյ թէ որպէս եղև մեզ զիպիլ ի կողմանս յայնոսիկ. և յետ բազում ինչ քաղցրութեամբ խօսելոյ նորա ընդ մեզ, արար մեզ ընթրիս, և կերաք ընդ նմա: Եւ յետ ընթրեացն իբրև կամեցաք հրաժարիլ, բռնադատեաց կալ մնալ անդ գոնէ մինչև ի վաղիւն. և յոչ կամիլն մեր՝ արձակեաց բազում օրհնութեամբ: Իջեալ մեր անտի յայնմ երեկոյի ի վանս կրօնաւորացն՝ և ննչեալ անդ դարձեալ զայն զիչեր, յառաւօտու յարուցեալ հրաժարեցաք ի նոցանէ. և մեծաւորն գրեթէ լալով արձակեաց մեզ. զի փափագէր կալ մեզ անդ աւուրս ինչ: Ի դռնալ մերում չոգաք ի վանս կուսանացն. և տեսաք զի զբաղեալ էր յոյժ եպիսկոպոսն. քանզի յայնմ աւուր հանդերձեալ էր զալ անդ պատրիարզն նոցա: Բայց քանզի անդ էր կրօնաւոր ոմն յիսուսեան հալէպցի եղբայր կուսին այնորիկ, որ և տեսեալ էր զմեզ յառաջնում աւուր և զիտակ էր խոստման եպիսկոպոսին, զնացեալ խօսեցաւ ընդ եպիսկոպոսին, և տարեալ զմեզ ի խօսարանն՝ ազդ արար զալ կուսին, որոյ եկեալ և կացեալ յետոյ վանդակին՝ ծուներ եղ ի տեսանել զմեզ, և սկսաւ մեղմ ձայնիւ խօսիլ արաբացոց բարբառով: Եւ ի խնդրել մեր խօսիլ առ մեզ բանս զհոգևոր իրաց, խօսեցաւ բանս սքանչելիս և առածս զարմանալիս որք զսրբութիւն նորա զուշակէին. և որպէս լուաք յեպիսկոպոսէն, բազում յայտնութիւնս և տեսիլս ընդունի յԱստուծոյ, և խօսի բանս մեծամեծս զոր մեծամեծ աստուածաբանից միայն է խօսիլ, ըստ օրինակի կուսին զորոյ զվարսն պատմէր մեզ Գերյարգութիւնդ: Պատմեցաք նմա վասն վանաց մերոց և վասն Գերյարգութեանդ, այլ և վասն Վ. Հ. Մատթէոսին: Եւ նորա լուեալ խնդրեաց օրհնութիւն ի Գերյարգութենէդ, և աղօթս ի միաբանութենէ մերմէ, և մասնաւորապէս և Վ. Հ. Մատթէոսէն: Գրեաց և թուղթ մի առ Գերյարգութիւնդ արաբացոց բարբառով ի ձեռն զրագրի. զի կացեալ նորա յետոյ վանդակին՝ ասէր, և զրագրին առ մեզ նստեալ՝ գրէր, զոր առաքեցաք ընդ այսմ թղթի: Կուաք ևս զի ունէր նա յառաջագոյն ի մարմնի իւրում զվէրս. և աղօթիւք նորա տպաւորեալ էր Աստուած զայնս ի կոյս մի պարզամիտ